

הקדמה

הרדה סנסה נמצא איתנו כבר ארבעה עשורים, מלמד, מתאמן, חוקר, תוך שהוא תמיד מתאים את השיטות שלו לנסיבות ולאנשים כדי להאיר לתלמידיו בצורה הטובה ביותר אומנות לחימה זו שבה הוא השקיע את כל מהותו. כל חייו היו מונחים על ידי מעורבות עמוקה ובהחלט לא על ידי הרצון להבריק בציבור באמצעות הצגת הישגים מרשימים בפני קהל מעריץ. כדרקון אמיתי (על פי האסטרולוגיה הסינית) הוא מעדיף סביבה פרטית ושקטה המעודדת ריכוז ועבודה, על פני התקהלויות גדולות ומרשימות. הוא לא מעוניין בתהילה מסחרית והוא מעולם לא ניסה להשיג תהילה ולא ניסה להיות כוכב על בימת העולם. הוא מעדיף לחשוב שהפרס האמיתי יגיע כאשר תלמידו יצליחו להוכיח, דרך ההישגים שלהם את הערך של רעיונותיו. רק הזמן יוכיח הם הם באמת הצליחו, אך בוודאי אין אנו יכולים לטעון דבר כאן, מכיוון שהכרה בתחום זה, בדומה לתחומים רבים אחרים, צריך לבוא מבחוץ, ובוודאי לא דרך יחצנות אישית והתרברבות.

בכל מקרה, עם המטרה הזאת לנגד עיניו הוא חקר את התרבויות והמטליות של האנשים שאתם הוא היה ועם אלו שהוא עדיין נמצא, עובד איתם, מלמד, לעולם מנסה לפתח גישות חדשות שאותם הוא בוחן באופן מיידי על ידי ניסוי – השיטה הישנה והטובה של ניסוי וטעייה פעם אחר פעם. אך ללא קשר לתוצאות לאורך הזמן, בין אם הוא הצליח או נכשל, וזה מנת חלקו של כל חוקר, הדחף והמרץ שלו לא נחלשו. לעיתים, ראו מספר אנשים בסערה זו של אנרגיה יצירתית כדבר מטריד או קשה להבנה. היו כאלו שהלכו לדרכם, אחרים נשארו מוקסמים מההרפתקה שהוצעה להם. הסיבות הפנימיות של שתי הבחירות הן לפעמים קשות להבנה. להיות תלמיד ארוך טווח של מסטר – בלי להזכיר חסיד, שכיום עלול להשמע קצת מגזם או לא מובן כתוצאה מהפולחן הלא נעים שמעודדות כתות שונות – היא תופעה מורכבת. זהו תוצר נלווה של פגישה עם אישיות, של התלהבות, גם של שאיפות, הסכמות ומחלוקות, שכל פרט צריך לברר עם עצמו או עצמה. הבנה אמיתית, התחשבות, הערכה או חברות בין אנשים, הן הרגשות מאוד אישיות שלא עולות יפה כאשר הן מוצגות בציבור ובוודאי שאינן סחורה שניתן לסחור איתה.

בכל מקרה, יהיו אשר יהיו המניעים האישיים של כל אדם ואדם, העובדה נשארתי שאנו נשארים מסטר שהוא משכמו ומעלה ללא עוררין שתלמודו הוא אתגר אינסופי. למרות העובדה שבניגוד למנהג המתגבר באומנויות הלחימה המודרניות הוא תמיד נמנע מפרסום. ישנם כעת סימנים ברורים, שאנשים מתחילים להיות מודעים בהדרגה לערך של התרומה שלו. בכמה ראיונות לכתבי עת בעת האחרונה, הצהרות הנאמרות על ידי מאמנים בכירים מזכירים בצורה מתמיהה את דבריו של הרדה סנסה שזכו במשך שנים רבות להתעלמות או ביקורת קשה. מתרחשת תופעה מוזרה, לדוגמה, לפני זמן קצר, קראתי הערת ביוגרפיה של מסטר ידוע הדומה להפליא לחייו של סנסה ובו הוא מציין קשר עם אותם מורים ומקומות יוקרתיים, דבר שמעולם לא נטען על ידו בעבר! ההסטוריה רואה כמה שינויי מגמה של 180 מעלות מאוד מפתיעים, וחולשה מוסרית היא כשל אנושי! אבל אנחנו איננו יכולים לקוות לשנות את העולם בהקשר הזה.

על כל פנים, הגיע הזמן שההכרה תנתן למי שהיא מגיעה, ושבדרך כלשהי תלמודו של הסנסה יופיע על הכתב, בצורה מאורגנת. אף על פי שהשאלה על ידי אחרים יכול להחמיא, נהיה הדבר מטריד במידת מה, לראות את השואלים "שוכחים" באופן שיטתי לאזכר את מקור ה"השראה" שלהם.

נדמה הדבר כי לאחר כל השנים בהם התפתח הקרטה במערב, צורת האימון הישנה והנוקשה זוכה לביקורת על ידי יותר אנשים המגדירים אותה כעקרה וכמובילה לשום מקום. באותו הזמן, לא מוצעת תשובה או חלופה. על כן, עד כמה שאנשינו בהווה ובעתיד היו רוצים למצוא בקרטה משהו עמוק יותר מהמוצע להם באופן כללי, הייתי רוצה להציג את הנקודות היותר יסודיות לתצפיותיו ושיטתו של הרדה סנסה. נקווה שעבודה זו תתן לכל אחד סיכוי למצוא, אם לא תשובות מוכנות, לפחות את השאלות הנכונות שיעזרו להם לפתח את הפוטנציאל שלהם.

אכן, אחזור על מילות אזהרה אלו מספר פעמים בספר זה על מנת להדגיש באופן ברור שהמוצע כאן בספר זה, אינו האמת – האם יש דבר כזה? – אלא מה שסנסה מתאר "כהנחות עבודה". אבל הנחות אלו אינן מבוססות על ספקולציה אינטלקטואלית, שהינה פגם מצוי באומנויות לחימה מזרחיים, אלא עד כמה שניתן על ניסוי וניתוח מדעי. אנו מנסים לקחת בחשבון את כל הגורמים המעורבים בפעילות שלנו ולומדים איזו השפעה יש להם. מגורמים אלו אנחנו מנסים לגזור הצעות לאימון העוללות לעזור לתלמידים בהתפתחות האישית שלהם.

הטקסט עצמו, גם אם לא במילותיו של סנסה, הוא תוצאה של יותר משלושים וחמש שנים של קשר אישי ואימון איתו, תרגום והצגה של רעיונותיו במהלך הקורסים הרבים אותם הוא נתן במדינות שונות. לאחרונה, במהלך אחד מהשיחות שלנו, הוא אמר, שלמעשה הוא כיום מבין עד כמה לימוד דומה לתרגום. אמת היא, כי על המתרגם להבין את המשמעות של הרעיונות המובעות בשפה (או מדע) שלשמה הן הגדרו, ולא רק את המילים כפשוטן, מכיוון שלמילים יכולות להיות משמעויות רבות וערכים רגשיים בהתאם לנסיבות. אבל, התפקיד הוא להגיע למשמעות המילים. הצעד הבא שעליו או עליה לעשות, הוא להעביר רעיונות אלו בצורה היכולה להתקבל על ידי קהל המטרה. אם נשפט על ידי התוצאה, אנו באמת יכולים לומר שבדרך זו סנסה אכן "תרגם" את הקרטה שלו עבורנו בתור מערכת קוהרנטית (שאינו סותרת את עצמה), אך לעולם לא הסתיר את העובדה שצריך לעבור דרך ארוכה לפני שעוברים מהבנה תאורטית להגשמה מעשית. המשימה אינה קלה ואל לך לצפות למתכונים מהירים או קיצורי דרך.

על כן, מה שאני ניסיתי לעשות הוא לשים לבטא בצורה כתובה מובנת (אני מקווה), את מה שהוא הציע לנו לאורך השנים בתור הרעיונות וההנחות שלו. בחרתי לכתוב את הטקסט קודם כל באנגלית כדי שאוכל להציג בפניו לצורך דיון לפני פרסום כדי למנוע חוסר הבנה כלשהי. לכן, גם אם התהליך הוא יוצא דופן, הגירסה הסופית בצרפתית היא תוצאה של כתיבה מחדש של הראשון על פני תרגום טהור, בתקווה שהתהליך לא בגד ברעיונותיו כפי שהם הוצגו בפניו. ברור כי אם ישנה טעות כלשהי או סטייה מהמשמעות המקורית האחריות היא כולה שלי. אני מכיר היטב את הסכנות בתרגום, היות וזה היה משלח ידי במשך יותר שנים ממה שאני רוצה לזכור, וכל הלשונאים מכירים את הביטוי האיטלקי שמקשר בין מתרגמים לבוגדים באומרים: "Traduttore, traditor". שאיפתו של כל מתרגם ראוי הוא להמנע מלהיות ראוי להגדרה זו, ואני מקווה בכנות כי אני הוכחתי שאני ראוי לאמונו של סנסה.

מצד שני, אנחנו חייבים תמיד להחזיק בתודעתנו, שמילים ורעיונות לעולם אינם מספיקים, ושדבר בתחום אומנותי הלחימה אינו מושג ברמה זו בלבד. במקרים רבים, תיאוריה היא המפלט של אלו אשר אינם יכולים יותר לעשות דבר במעשה, וזוהי הגישה שסנסה תמיד דחה. לדידו כמו להנרי ברגסון, אחד מהפילוסופים האהובים עליו, מורה חייב תמיד להמשיך ללמוד, להשתפר, שהמשמעות עבורנו היא להראות להוכיח וכאשר הוא אינו יכול יותר לעשות כן, אזי הוא חייב לפרוש מהוראה. על כן, תוך כדי ההתקדמות שלנו עלינו לנסות להגיע למשמעות מאחורי המילים, ולחזור בחזרה למקום שאסור לנו לעולם לשכוח: לדוג'.
ענה, הייתי רוצה להוסיף מספר מילים בנוגע לשם. במסורת היפנית העתיקה ברגע שההולכים בדרך אומנותי הלחימה הגיעו לשלב מתקדם של המחקר שלהם, היו פורשים לאזורים פראיים ומרוחקים, לרוב בהרים ביפן, כדי ללמוד את חוקי הטבע והתנהגות היצורים השוכנים בתוכם. זהו למעשה חלק מתהליך שעדיין ייצג משהו בעל ערך עבור אנשים, גם אם הדבר לא נעשה בזמן שהרדה סנסה היה באוניברסיטה. הוא אמר לנו בזכרונותיו איך טאדאו אוקוימה, אחד מהבכירים (שותף לשעבר של יושיטקה גיצ'ין) שהשפיע עליו יותר מכל אחד אחר, ושאינו הוא עדיין נמצא בקשר, בחר להעלים למקום מרוחק לזמן מה. אבל נכון הוא הדבר שעמיתיו היותר קונפורמיסטים ראו בו קיצוני מסוכן!

ענה, הייתי רוצה להוסיף מספר מילים בנוגע לשם. במסורת היפנית העתיקה ברגע שההולכים בדרך אומנותי הלחימה הגיעו לשלב מתקדם של המחקר שלהם, היו פורשים לאזורים פראיים ומרוחקים, לרוב בהרים ביפן, כדי ללמוד את חוקי הטבע והתנהגות היצורים השוכנים בתוכם. זהו למעשה חלק מתהליך שעדיין ייצג משהו בעל ערך עבור אנשים, גם אם הדבר לא נעשה בזמן שהרדה סנסה היה באוניברסיטה. הוא אמר לנו בזכרונותיו איך טאדאו אוקוימה, אחד מהבכירים (שותף לשעבר של יושיטקה גיצ'ין) שהשפיע עליו יותר מכל אחד אחר, ושאינו הוא עדיין נמצא בקשר, בחר להעלים למקום מרוחק לזמן מה. אבל נכון הוא הדבר שעמיתיו היותר קונפורמיסטים ראו בו קיצוני מסוכן!

על כל פנים, הסיפור מספר שבירי המזל בין מחפשי האמת היו נהנים מלימוד מיצורים מסתוריים הקיימים בטבע. הם היו ה- "טנגו", שדי ההרים, שנטען כי הם היו הגלגול של מזירים בודהיסטים שהפכו לשדים או דרקונים של ההרים וידעו את סודות אומנות החרב. עד היום פסלים ומסכות של יצורים מוזרים אלו, שלהם פרצוף דמוי אנושי ולו אף ארוך ומחודד, נמכרים ביפן בצמוד למקדשים, מזבחים ואתרים מפורסמים. לרוע המזל, נאמר לי שהשם קיבל משמעות שונה לחלוטין בעולם חנויות הסקס וסטיות אחרות הקורות לעיתים קרובות בחוגים המודרניים. אולם הדבר אינו מענייננו, ועל כן אנו נניח לאלו המכורים להנאות המוצנעות שלהם ונתרכז באגדה ובמסורת שלה. ניתן למצוא דמויות ארוכות אף אלו המצוידות גם במקור וכנפי דרקון שלהם הם דומים, במספר כתבים ויצורים. בין השאר, הם איררו על ידי צ'וזן (חוזן?) שיסאי, מחבר שאותו נציין בהמשך, ואשר ניתח את השפעת הזן וקונפוצוס באומנות החרב. הוא סיפר ב-1729, בכתבו "מאמר על האומנות של שדי ההר – הטנגו-גיג'וטסו רון" כיצד הוא באון אישי הקשיב לשיחות של הטנגו ואת תלמודו הוא כתב ממפגשים אלו.

סלחו לי על היוהרה שבהשוואה, אך נדמה לי ששנים רבות אני הקשבתי לאחד מהדמויות המרתקות האלו, דרקון הר, בוודאי לא שד, ואחד מאוד ידידותי, ובכל הזמן הזה קורס אחר קורס, הייתי רק הד לקולו. אני חושב שהגיע הזמן שהסיפור יכתב ככל שאנחנו מתקרבים לארבעים שנים הגעתו לאירופה.

דבר אחרון, בחרתי לכלול בתור פרק ראשון מאמר של הרדה סנסה עצמו, הנוגע למקור השמות שוטוקאי ושוטוקן, שפורסם לאחרונה בכתב עת בנושא קארטה. אני חושב שמאמר זה יעזור להבהיר אחת ולתמיד אודות הקבוצה שלנו ומקורותיה, שאם לשפוט על פי השאלות שאנחנו מקבלים באופן קבוע בנושא, טעון הסבר. הוספתי גם את אילן היוחסין שנבדק על ידי סנסה וכן על ידי רשויות שוטוקאי ביפן, המציב את האנשים המוזכרים בהקשר ההיסטורי שלהם, ביחד עם השותפים שלהם והבכירים להם. על כן, אתם תמצאו שזה מתאר את המסורת שבתוכה ההתפתחות הטכנית ארעה, ושבתוכה התפתחה מאוחר יותר היצירה שלו. וזהו בדיוק הדבר שהוא ניסה להעביר אלינו בסבלנו רבה ובמסירות. על כן חברי, אנא השקיעו את הזמן בקריאת וחשבו על מילותיו של דרקון ההרים.

ריימס, אפריל 2002.

נספח למהדורה האנגלית:

היות וסנסה הביע את משאלתו שספר זה יתפרסם גם באנגלית, לקחתי על עצמי את המשימה של תרגום מחדש של הספר מצרפתית לאנגלית. בהתבסס על הכתב המקורי באנגלית והראשון שמסרתי לו שיפרתי במקומות שהדבר נדרש, הוספתי מספר הערות שוליים, והמרתי מספר ביטויים לשוניים שלא היו רלוונטיים מבחינה תרבותית לקורא האנגלי. אני מקווה שהתוצאה הסופית תהיה משביעת רצון. בכל מקרה, הייתי רוצה להשתמש בהזדמנות זו כדי להודות לכל החברים שפגשתי והתאמנתי איתם לאורך כל השנים בבריטניה שתקופה אורכה הגשתי בה כביתי. החברות שלהם, שיתוף הפעולה והתמיכה תמיד עזרו והיו מקור לשמחה. על כן, בואו נחגוג ביחד את שנת הארבעים להגעתו של סנסה לאירופה עם מהדורה זו.

ברנרד מתיאו,

ריימס, פברואר 2003